

Iancu Laura

Identitás + Tradíció = Örömhír

Tó körüli utamon, mindjárt a vasúti átjárónál, hozzám szegődött egy gyönyörűséges szitakötő. Legalább három kilométert letekertem, búbajoska továbbra is követett, közlőrl, hogy már a könnyemet is megpillantotta. Ki érti ezt? Mit akar? Mögöttünk volt már Agárd. Dinnyés. Lehetséges, hogy ez már egy másik példány? Éppen úgy nem tudok kiigazodni sokféleségükön, mint Móra Ferenc parasztjain. Hiába nevezi egyiket-másikat tisztos nevéen az író... Igen. *A magyar paraszt* esszéen járattam az eszem. Közbe-közbe. Amikor a Jézus-ima átment a Móra kazlában való garázdálkodásban. Mikor máskor kísérletezhetnék lélekmelegtelenítéssel, ha nem a kétórás bringaúton? Adja magát, nem úgy van? Ülve imádkozni!? 2019-ben? Fárasztóbb bár, de cseppet sem célravezető... Harminc évvel ezelőtt megeshetett. Olykor. Mert akkor az idő barátságos volt. Amit az ima révén nem értettünk meg, azzal végzett a rejtély. Amikor pedig csatlakozásra vártam a madéfalvi éjszakában, onnan sejtettem: közeleg vonatom érkezésének pillanata, hogy már harmadjára kezdtem bele rózsafüzérem gyöngyszemeinek a morzsolásába. Öregemberesen. Éjfélidőben, 1764 vérével mosdott földön nagy dolog ez, kérem!...

Ott tartottam, hogy Móra parasztjai. Nem esett jól nekem, ahogyan az író számba vette a parasztok (úgymond) erényeit (ha akarom: humorizálásra jól hasznosítható képességeit), és a paraszti intellektus huzatos, foghíjas megannyi zsákutcáját. Kétségkívül: műveltség nélkül áthalad rajtunk a történelem. De Isten nélkül a tudás, legyen az ó vagy mai, városi vagy falusi, legyen az égig érő, végső soron: emberi, tehát Isten nélkül a tudás: egy lépés előre a tudományban, de emberségből egy lépés vissza. A Mezőség dombjai között kanyargó vonaton gyűjtöttem fel az előbbi szavakat a döcögő magyarsággal inkább érző, mint beszélő paraszttasszony szegfűszegillatú ajkáról.

Tolom a pákozdi kápolna emelkedőjén a biciklit, a kátyúk és a világgá futó, aszfaltpúposító gyökerek zongoraföldjén haladva. Hasonló gödörben találtam Pityinét is, amikor meglátogattam. Utoljára. *Ne menj oda hezza, azt mondják, hót búze menen!* – kérlelt anyám, s ha tehette volna, meg is tiltja, hogy fellekeressem. – *Minek áztatja földbe a lábát, néni Teréza? – Hogy megbúzóljön! Reva maradtam. Húzzon bé, úgy fázom, hogy vége! Kihűlt a világ!* – Térdig földbe temetett lábbal hűtötte testét a világ hidegében. Álltam, mint a szobor, de fájt mindenem. Vallató pillanat maradt ez, négy végből lángoló... Kezéből akkor nem lógott a nehézségekben kerülő utat világító rózsafüzér... Ahol a föld megnyílik, ott az életnek nincs „szavazati joga”. De a hagyománynak sem. Az egy életen át szolgált és szolgáló keresztény tradíciónak sem.

Nem hót búz ez, édesanyám...

Identitás.

Halálba járó lábon...

Miért vállaltad el? – morgolódtam magamban. Térerőmentes övezetbe érkezem. Nincs felelet... Legfeljebb az, hogy: amiért minden mást is „elvállalok”. Lélegezni. Enni. Inni. Létszükséglet. Körbejárni önmagunkat – ne volna az? És mire jutunk, ha a szédületből felészlelünk? Arra, hogy: szeretve vagyunk. El lehet ezt hallgatni? Nem azért gyújtanak lámpát, hogy véka vagy ágy alá rejtsek, hanem hogy lámpatartóra tegyék! – veszem kölcsön a Szentírás szavait. Akinek van füle hallásra, meghallja. Nem az (r)égi parasztban vagy a népi kultúrában, nem a műveltségben vagy a tudományban bujkál. Nem is azokból forrasozik az identitás... Amazok esetlen, esetenként hasznos edényei lehetnének, volnának.

Az autópálya hangzavarában már kiáltom, hogy: nem megy! Kiéhezett rab embert kérdezni a csók felől? *Hót búze van* minden szónak, metaforának... És mintha élő szíveken kellene jánom, amikor az identitással zsonglőröködöm... Farizeus(i) dolog... Vajon eltűri Isten, ha újabb szavait veszem kölcsön, igéivel takarózom? *Az identitás nem szembetűnő módon keletkezik és van. Nem lehet azt mondani: Nézzétek, itt van, vagy amott! Mert az identitás közöttek van.* Identitás(unk) köztünk van. Általunk. Velünk. Bennünk. DE: az Övé! Kapjuk. Kölcsönszavakkal írom, mert van úgy, hogy az önző és önérzetes gondolkodás és a bűn között nem mutatkozik különbség. Nem általában, de itt és most, esetemben, annál inkább. Morvay Judit magyarfalusi parasztasszonyai között tanultam meg a talpon maradást. Aztán, amikor már egyik lábam utánareedt a másiknak, ha kellett, ha nem: hajtottak. *Gondolkozzék a cserefa, annak egyéb dóga nincsen!* – kergetett el magától Viron, amikor egyedülállóságát felkavaró töprengései felől kérdeztem. *Ilyen nagy dologidőben, ha gondolkoznék, az már bűn lenne.* Dúlt-fúlt. *Aki nem dolgozik vagy nem imádkozik, az már vétkezik* – mondták ugyanezt kórusban Mátra földjének enciklopédistái. Mert a szükséges jónak, szépnek, igaznak tudói voltak mind. Valamiképpen. Itt álljunk meg egy jámbor szóra! Nem a gondolkodás vétek! A szándék lehet vétkes, amelyik hajtja. Identitásunk az, hogy: szeretve vagyunk. Ezek a szép magyar szavak ellenben jól ki vannak faragva. Úgy, hogy azokba az ördög se tudjon belekötni. Mert vannak dolgok, amiket ő sem tehet csúffá. Nemhogy az idő emésztene fel, ami azt sem tudja magáról, hogy van.

Megérkeztem.

A jármű megpihen, én térden folytatom, amíg nem *menen hót búzem*. Hogy kicsodát? *Jeje, ana, dolszan-dolszan, moszt Mohácon hajcolnak, jeje, szurkoľj te is a madajaknak!* – rángat karomnál fogva kisebbik fiam, és a játszószónyegre parancsol. Elfelejttem, hogy szomjas vagyok, szememből kidörzsölöm a nádasból támadó kísérteteket, és leülök oda, ahol nyerni már semmi mást nem lehet, csak hitet.